

Kitty Courbois (75)

is vanaf de jaren zestig een bekend actrice en speelde in films als *Het gangstermeisje*, *Twee vorstinnen* en een vorst en *Leedvermaak* en in televisieseries als *Spijkerhoek*, *Gooische Vrouwen* en – afgelopen jaar – *Dokter Tinus*. Ze zat bij De Nederlandse Comedie en is nog steeds verbonden aan Toneelgroep Amsterdam. Als kroon op haar vijftigjarig theaterjubileum werd ze in 2010 geëerd met de Courbois-parel, een doorgeefprijs voor actrices met een belangrijke carrière. Ze heeft één dochter en één kleindochter. Tot en met 3 februari staat ze solo in het theater met *Parels van Poëzie*.

Kitty Courbois

‘Ik ben vrij naïef gebleven. Gelukkig wel’

Ze heeft drie grote liefdes gehad, maar die hielden geen stand. Lange relaties passen niet bij haar, vindt ze. Maar de liefde voor het acteren is Kitty Courbois nooit kwijtgeraakt. “Ik zou me rot vervelen als ik niet meer zou spelen.” ▶

‘Vroeger durfde ik alles. Ik stond zonder repetities en onverstekrt op het podium liedjes uit de *Dreigroschenoper* te zingen. Vlekkeloos. We waren erg muzikaal thuis. Mijn moeder speelde waanzinnig goed accordeon, mijn vader viool. Hij schijnt voor de oorlog in bioscopen stomme films te hebben begeleid. Mijn jongste broertje Pierre had een drumstel; we hadden een huisorkestje waarin ik ukelele speelde.

In mijn vroegste herinnering echter zie ik mij, zittend op de grond, een groot mannenhorloge repareren. Met een loep en een pincet. Mijn vader was juwelier, goudsmid en reparateur van antieke klokken en horloges. Dat was als kind mijn puzzel. Ik zou het nog steeds kunnen. Je zit niet vaak op de grond, als kleuter, onder het bureau waar je vader aan het werk is. Ik moet een jaar of 4 geweest zijn, mijn vader is gestorven toen ik 9 was. Zijn dood was een zeer traumatische gebeurtenis. Als kinderen werden we nergens op voorbereid

en hoorden we plotseling dat hij er niet meer was. Ineens werden we geconfronteerd met een dode man, die ik ten afscheid moest kussen. Dat heeft tot vreselijke nachtmerries geleid. Pierre en ik mochten als kleintjes niet mee naar de begrafenis. Ook daar heb ik ontzettend last van gehad; dat kun je kinderen niet aandoen.

Mijn moeder deed haar uiterste best om ons, vijf jonge kinderen, zo goed mogelijk in haar eentje te verzorgen. Ik had geen goede verstandhouding met haar. Ik was lastig, vond ze. Ik denk dat ik een te grote mond had. Ze noemde mij een druk kind. Misschien had ik wel ADHD, maar dat bestond toen nog niet. Ik was niet dom, maar wilde niet leren. Ik moest naar een kostschool. Na een jaar werd ik er overigens wegens geldgebrek weer van af gehaald.

Ik wist absoluut niet wat ik wilde. Ik kon aardig tekenen, hoewel ik op school ook wel tekeningen heb ingeleverd van vriendjes en vriendinnen met mijn naam eronder. Had ik opeens een 9 voor tekenen en dacht ik: misschien moet ik daar iets mee gaan doen. Toen ben ik op een reclamebureau terechtgekomen, maar die mensen daar zagen mij helemaal niet zitten, dus dat kwam neer op koffiezetten. Ik deed een beroepstest en daar kwam uit: sportlerares, verpleegster of maatschappelijk werkster.

Inmiddels zat ik met Ted de Braak in een cabaretgroepje. We traden op voor arbeiders die de Noordoostpolder aan het droogleggen waren. Ik speelde gitaar, zong liedjes en deed sketches. Toen ik eenmaal had besloten dat ik naar de toneelschool wilde, werd dat door mijn moeder, die zelf haar muzikale roeping ernstig had gemist, zeer toegejuicht. Hier heb je een tientje en ga het maar proberen.

Ik heb veel geluk gehad in mijn toneelcarrière. Heel belangrijk was dat Ko van Dijk mij zag zitten. Anders weet ik niet hoe het mij was vergaan. Hij had iets van: dit is er eentje. Hij heeft me meteen in de grote rollen gezet. Pats-boem, alle voorpagina's. Ik heb alles van hem geleerd. Wat een mazzel dat ik die man ben tegengekomen. ►

'Ik brand altijd voor iedereen kaarsen. Natuurlijk werkt dat.'

Nu zit ik nog steeds bij Toneelgroep Amsterdam. Je kunt na je 65ste geen vast contract meer hebben, maar ik heb een goede band met toneelregisseur Ivo van Hove en hij vraagt mij geregeld. Mijn naam staat op het *tableau de la troupe*, dus ik voel mij er zeer mee verbonden.

Qua karakter lijk ik sterk op mijn moeder. Dat zegt iedereen. Ik haatte mijn moeder als ze op de bank lag in haar duster, dat doe ik zelf nu al jaren. Als ik uit school kwam, was ze vaak niet aangekleed. Geen goed kapsel, geen make-up. Ik schaamde me dood voor haar. En nu herken ik dat bij mezelf: ik mag wel oppassen, alweer dezelfde broek aan.

In de liefde was ik absoluut een laatbloeier. Ik heb twee keer een relatie met mijn eerste man gehad, de vader van mijn dochter. Maar ik ben geen geschikt persoon voor een relatie. Het duurde nooit langer dan een paar jaar. En meestal in twee delen. Dan werd ik de tweede keer weer net zo verliefd als de eerste. Nota bene in de wetenschap dat het waarschijnlijk wéér verkeerd zou aflopen. Ik ben er helemaal niet rouwig om. Ik heb erg leuke liefdesrelaties gehad. Naast iemand in bed liggen vond ik altijd gezellig, al moet ik er nu niet meer aan denken. De drie grote liefdes in mijn leven waren schilder Rik van Bentum, schrijver Hugo Claus en violist Ernest Spits, alle drie inmiddels overleden. Ook na de relatie ben ik met ze bevriend gebleven, maar ik wilde altijd op eigen benen staan. En zodra mannen voor mij wilden zorgen, sloeg ik dat af. Geen alimentatie, niks, nooit. Hugo zei: 'Als ik je niet kan krijgen, dan koop ik je.' Hij wilde een huis voor me kopen. Dan gilte ik: 'Ik ben niet te koop!'

Ik ben vrij naïef gebleven. Gelukkig wel. Ik kies-

ter dat ook een beetje. Ik heb geen zin in achterdocht. Dat betekent dat je vaak je kop stoot. Dat kan me niet schelen. Ik wil er niet van leren.

Vandaar ook misschien al die liefdes waar ik me steeds opnieuw in stortte. Ik stap vaak voor 100 procent ergens in, ook wat mijn werk betreft. Ik ben erg van orde en regelmaat. En ik heb veel discipline. Daar ben ik zelf weleens verbaasd over. Ik heb een erg positieve instelling, maar ben niet dom. Ik zie heus wel welke mensen deugen en welke niet.

Van huis uit ben ik katholiek en ik ben vrij lang religieus gebleven. Uit angst. We zijn vroeger heel bang gemaakt. Mijn moeder stuurde ons elke dag naar de kerk. Ik heb haar er later van verdacht dat ze dat deed om de kinderen een uurtje kwijt te zijn. Op een gegeven moment zei ze tegen mij: 'Denk jij dat je vader daar staat aan die hemelpoort? Die staat daar echt niet!'

Het geloof kan me nu wat. Maar ik ga nog altijd graag naar kerken toe. Ik vind het zo lekker ruiken, die wierook. En die prachtige gregoriaanse muziek. Ik ben van de rituelen: ik sla regelmatig een kruisje en roep de heilige Antonius aan. Ik brand altijd voor iedereen kaarsen. Natuurlijk werkt dat. Maar ik ga niet naar missen, want die vind ik niet meer mooi. Waren ze nog in het Latijn, dan zou je me er zeker vinden.

Straks zou ik me rot vervelen als ik niet meer zou spelen. Je moet gewoon dingetjes blijven doen. Zo geef ik een paar weken per jaar nog les aan de toneelschool in Arnhem. En ik pas veel op op mijn kleindochter van 8, dat blijf ik doen. Net als naar het theater gaan, hoewel ik niet meer zo'n avond-uitgaander ben. Dat heb ik lang ►

‘Ik zou heel
erg oud willen
worden en
heel erg
onsterfelijk
willen zijn.’

geleden afgezworen. Verder kijk ik veel televisie. Ik heb er drie en vaak staan er twee aan. Dat komt omdat de radio vroeger thuis altijd aanstond. Ik kon en kan alleen maar leren met geluid, ook mijn rollen. Stemgeluid bedoel ik, van muziek raak ik afgeleid. Stilte werkt helemaal niet goed bij mij en lawaai juist rustgevend.

Wat ik de laatste maanden merk, is dat ik zo driftig ben. Ongeduldig als iets niet meteen lukt. Dan trek ik uit woede iets kapot. Dat had ik vroeger als kind ook, maar ik was het heel lang kwijt. Je kunt van mij niet zeggen dat ik milder ben geworden. Juist driftiger. Erg vervelend.

Ik zie op tegen de ouderdom, ja. Na mijn 70ste is dat begonnen. De acteur Gerard Hartkamp, die al lang dood is en zich in de joodse mystiek van de kabbala verdiepte, voorspelde ooit dat ik 79 zou worden. Dat vind ik veel te jong. Dat is al bijna. Maar ik heb er altijd een soort van op gerekend. Ik heb nu mijn vader en mijn moeder al overleefd. En mijn vrienden zijn er allemaal vandoor. Ik heb lang niet naar een foto van Ramses Shaffy, Joop Admiraal en mij kunnen kijken. Ik kon er niet tegen. Kunnen jullie wel! Joop en ik gingen zeven jaar lang elke zondag naar Ramses in het verpleeghuis,

het Dr. Sarphatihuis. En we zeiden steeds: ‘Hoe lang zijn we nog met zijn drieën?’ Toen ging eerst Joop en vlak daarna Ramses. ‘Nu ben jij aan de beurt’, zei iedereen. Nou, voorlopig nog even niet. Ik zou best naar een leuk tehuis willen, waar ik lekker kan kaarten. Eén met vrienden, waar ik ’s avonds kan langsgaan. Of die bij mij komen. Ik wil helemaal niet zo lang mogelijk op mezelf blijven wonen.

Ik ben elke dag met de dood bezig. Mijn hele leven al. Die gaat bijna dood, dacht ik dan, maar ik nog lang niet. Nu kom ik zelf op zo’n leeftijd. O, o, wanneer? Ik zou vreselijk oud willen worden en heel erg onsterfelijk willen zijn. Maar dat zijn we helaas niet. Ik hoop dat ik 100 word of 110 graag. Ik heb niks geregeld. Begrafenis of crematie, daar ben ik nog steeds niet over uit. Ik ben bang voor vuur en voor onder de grond. Ik wil mijn dochter er niet mee opzadelen, dus ik moet iets gaan beslissen.

Ik hoop niet dat ik ga via euthanasie met allemaal mensen eromheen. Dat lijkt me een verschrikkelijke soort van doodstraf. Nee, gewoon niet meer wakker worden. Dat lijkt me de allermooiste dood, als het dan toch moet.” ■